

ugodnejši čas, ker trdi občina, da sta radi tega slabo obiskana, ker je nju določeni čas zelo neugoden za semnje sploh. Odsek predlaga: Zbornica naj se v svojem poročilu do c. kr. dež. vlade izreče v tem smislu. — Predlog se vsprejme.

XII. Zbornični svetnik Karol Pollak poroča, da se je obrnila c. kr. dež. vlada na zbornico z dopisom z dnè 14. junija 1897, naj izreče svoje mnenje o premenjeni prošnji občine Kostanjeviške za dovoljenje dveh novih semnjev in o sejmskem tarifu. Lansko leto je občina Kostanjeviška prosila, da bi se ji poleg že obstoječih štirih letnih in živinskih semnjev, dovolila še dva in to dnè 17. januarija in 16. maja vsakega leta. Zbornica se je tedaj izrekla za dovolitev semnja 17. januarija, ugovarjala pa je dovolitvi semnja v dan 16. maja, ker je ta dan tudi semenj v Rovišah in bi temu škodoval; vsled tega prosi sedaj občina, da bi se dovolila semnja dne 17. januarija in 31. majnika vsakega leta.

Odsek je mnenja, da je lega mesta Kostanjevice ugodna za semnje, strinja se tedaj s priporočilom c. kr. okr. glavarstva in priporoča dovolitev obeh semnjev. Sejmski tarif je določen v smislu postave z dnè 3. decembra 1868, dež. zak. šte. 17 in ker je nadzorovanje živinskih semnjev spojeno z velikimi stroški, tedaj gotovo niso določene takse živinske. Odsek torej predlaga: Zbornica poročaj v navedenem smislu na c. kr. deželno vlado. — Predlog se vsprejme.

XIII. Zbornični svetnik Josip Rebek poroča vsled dopisa c. kr. dež. vlade z dnè 18. junija 1897 da ima občina Kranjska gora pravico za letni in živinski semenj drugi pondeljek v mesecu oktobru ali pa na pondeljek pred cerkvenim žegnanjem. Vsled stare navade pa se prične ta semenj že v soboto pred drugim ponedeljkom v oktobru in se konča četrtega dnè t. j. v torek. V soboto je semenj za drobnico, v nedeljo in torek letni semenj in v ponedeljek pa letni in živinski semenj. Ker je okrajno glavarstvo to razvado prepovedalo, prosi občinsko predstojništvo vsled sklepa obinskega odbora v seji dne 5 februarja 1897, da se dovoli semenj z blagom na drugi ponedeljek v oktobru in živinski semenj na soboto pred tem. Vtemeljuje se s tem, da navadno privedo kupčevalci z drobnico zlasti iz Trente in s Koroškega svojo drobnico že v soboto in se vsled crkvenega žegnanja, ki je v nedeljo, razvije prav živahna kupčija, dočim je v ponedeljek živinski semenj brez pomena.

Odsek se pridružuje priporočilu c. kr. okr. glavarstva v Radovljici, ker bi bilo v škodo vseh udeležencev, če bi se ta običaj, ki izvira iz krajevnih potreb, popolnoma odstranil. Odsek predlaga: Zbornica priporočaj prošnjo občine Kranjska gora pri c. kr. dež. vladi. — Predlog se vsprejme.

(Dalje sledi.)

Kmetijstvo.

Konjereja.

Po dolgih in trudapolnih prizadevanjih je bilo dovoljeno, da se smejo v Novem mestu prirejati konjski semnji. Prvi konjski semenj se je vršil dne 2. avg. t. l. Obnesel se je še precej dobro. Prignanih je bilo 228

konj, kar je za začetek še dosti. Prodalo se je le malo prignanih konj, ali nekaj jih je bilo vendar prodanih. Prišlo je tudi nekaj ljubljanskih gospodov, kateri so kupili nekaj parov konj. Prišel je tudi predsednik trgovinske in obrtniške zbornice kranjske, dež. poslanec g. Perdan, da si kot član konjerejskega odseka kmetijske družbe ogleda našo dolenjsko rejo. Na sejmišči je bilo jako živahno. Razen konj prignalo se je bilo na ta semenj tudi neznansko veliko svinj in tudi dosti goveje živine. Le Bučkani ter možje iz Škocijana so izostali, in Št. Jernej ni poslal dosti konj, dasi bi bil to lahko storil. Da so še ti kraji kaj konj postavili na sejmišče, bilo bi jih gotovo 300. Ti kraji imajo svoje semnje, naravno je torej, da bi ne videli radi, da se premakne konjska trgovina v Novo mesto. Ti naši rojaki — naj govorimo brez ovinkov — ne smejo biti preveč ozkosrčni. Pomislijo naj, da je Novo mesto središče Dolenjske. Na novomeške semnje in k novomeškemu okrožnemu sodišču hodi vse dolenjsko prebivalstvo, dobro je torej, če je dana prilika, da se v Novem mestu lahko tudi konji prodajo, jih vsaj ni treba goniti v Zagreb, v Ljubljano, ali kam drugam, daleč od doma. Pomisliti je tudi treba, da bo železnica kupce pripeljala od vseh strani.

Na semnju dne 2. avgusta t. l. smo videli našo dolenjsko konjsko rejo. Bil je ta semenj dober pouk za naše konjerejce in le želeti je, da ga ne pozabijo. Videli smo, in tega nikakor ni prezreti, da redimo preveč polnokrvnežev in premalo čvrstih težjih konj noriške pasme. Železnice so uzrok, da dandanes ni več treba toliko hitrih konj, kakor še v polpreteklem času. Le še vojaštvo rabi večje število hitrih konj, a za vojaške potrebe se tacih konj zadosti izredi na takoimenovanih pustah na Ogerskem in v Gališki. Tudi kolo (bicikelj) na katerem se vozi dandanes skoro že jedna desetina vseh ljudij naših krajev, je znatno vplivala na našo konjerejo in prouzroči veliko premembo, tako da s hitrimi konji v bodoče ne bo dosti trgovine. Sicer pa ne vrže tak konj dosti pri nas. Ko je poltretje leto star, ga že vpregamo, češ, konj naj svojo klajo zasluži. Posledica tega pa je, da konj kmalu ni za rabo. Če ne vrže konj v četrtem svojem letu 250 gld., ne plača klaje.

V Novem mestu se je na semanji dan, 2. avgusta, popoldne zbralo več konjerejcev in mej njimi tudi gosp. Perdan. Vsi so bili jedini in popolnoma složni v tem, da moramo Dolenjci začeti z ono konjsko pasnijo, katera se po vsi pravici v lepi Savinski dolini tako visoko čisla, to je, da začnemo rediti lahknejše noriške konje. Pristav deželne vinarske, sadjarske in poljedelske šole na Grmu gospod Rohrmann je v imenu kmetijske družbe kranjske vzel izrečene želje konjerejcev na znanje, da jih sporoči kmetijski družbi, ta pa zopet poljedelskemu ministerstvu. Povrh je tudi gospod Perdan obljubil, da stori vse, kar je v njegovi moči, da dobimo v deželo nekaj laških noriških žrebcev-plemenjakov. Brez kobil seveda ta reja ne bo kaj prida. Treba bo, da pojdejo Dolenjci po te kobile v druge kraje, namreč v Savinsko dolino in v hribe okoli

Sevnice, okoli Jurjevega kloštra in Planine. Nekaj nizkih čvrstih kobil, širokih prs in križa ter kratkega vratu imamo sami. Napovejmo boj tem Wilsfordom z dolgimi biceljmi in nogami, dolgimi vratovi in redkimi trupli.

Saj bo delo na naših zemljiščih v ravnini vedno zahtevalo konjske uprege, naj že bo tudi kaj druge koristi od te reje ali ne. Vojaštvu prodamo Dolenjci prebito malo konj. Ako vzame vojaštvo kacic pet konj na leto, je že veliko. Privoščimo si torej drug trg, dokler je še kaj vožnje, saj ne ve nihče povedati, če morda ne izpodbije v nekaterih letih elektrika vso konjerejo in če na zadnje ne bodo samo železnice in tramvaji, ampak še fijakarji in drugi vozniki vozili brez konj.

V Novem mestu, meseca avgusta 1897.

Kmetijske raznoterosti.

Če konji malo jedo, nasipaj jim ovsa po pesti. Tako jih prisiliš, da več snedo. Dajati pa jim moraš najpoprej ovsa, potem sena in naposled šele vodo.

Če prašiči-pitanci ne marajo jesti in vsled tega izgubljajo na teži, daj jim slednji dan dve pesti osoljenega ovsa. Oves deni vselej za dva dni v jeden lonec in glej, da na vsako plast ovsa pride tenka plast soli. Posoda pa ne sme biti polna ovsa, ker se oves napne.

Previdnost pri nakupovanju semen. Če seme kupujemo, je treba, da pazimo, da je pristno, čisto in kaljivo. Ni vsejedno, če kupimo štajersko ali pa slabšo ameriško deteljo. Kako je sitno, če je primešano dosti predenice, vidimo zlasti pri detelji. Ta plevel uniči časih celo njivo detelje ali lanic. Vedeti je treba tudi, če je seme kaljivo. Dobe se žitna, deteljna in zlasti tudi travna semena, katera niti toliko ne skale, da bi se setev izplačala. Zato naj se zahteva od trgovca poroštvo za pristnost, čistost in kaljivost. Seme naj se potem pošlje preiskati kakemu kmetijskemu poskuševališču in se potem plača le toliko semena, kolikor je dobrega.

Poučni in zabavni del.

Pogled v kemijo in alkemijo.

Opisal J. B.

2.

(Dalje.)

S premišljevanjem in s pazljivostjo, s postom in molitvijo, s kabalističnimi in magičnimi sredstvi, z zvezo hudih duhov, z uporabo astrologije se je mislilo visoki skrivnosti priti na sled. To hrepenenje in trpljenje za izmišljeno stvarjo je imelo nekaj neprijetnega in bojzljivega, ali tudi nekaj globoko čutečega in žalost obudljivega v sebi.

Tam so sedeli stari možje z upadlimi lici, tresočimi se udi, z zbudljivimi, skoraj zmešanimi pogledi. Sedeli so samotno v svoji stanici, obdajalo jih je raznovrstno čudno in pomanjkljivo orodje. Strupeni sopari so jim kvarili čute. Poskus je sledil za poskusom ter se opazoval z največo nestrpnostjo. Nove misli so prepodile stare in s tresočo roko se je predrugačilo staro pravilo. Najdejo se čudovita sredstva. Od dela utrujen in zopet od upanja

okrepčan, je čakal večkrat učenjak lačen in premrazen, kaj se bo zvarilo v njegovi ponvici. Ali bo žel slavo svojega truda? Ali se bo omotljen zrušil na tla?

Kdor se je kdaj poganjal za ideje, ne da bi imel trdno stališče pod seboj, ali kdor je mislil, da stoji na njem, pozneje pa spoznal, da se je le trudil s praznimi spekulacijami in pri svojem dušnem delu zabredel v predsodke svojega časa; ta gotovo tem možem ne bo odrekel sočutja.

Le poglejmo, kako so hoteli najti „kamen modrijanov“. Glavna podstava je „materia prima“. To so iskali v kovinah, posebno v živem srebru, v soli, v zraku (v tem slučaju tako imenovanem „spiritus mundi“), v rosi, v zemlji, v vseh vegetabilicnih in animalicnih sestavinah. V zadnjih posrečilo se jim je najti fosfor. Sploh je tačasno sledenje in hrepenenje po tvarinah koristilo poznejšim vedam, če tudi so iskali najplemenitejšo in življenje krepčalno. Slavni stari magik Bazilij Valentinus se je izrazil: „Prava „materia prima“, prvo seme kovin in rudnin, katero z vulkanovo umetnostjo v pluskvamperfekciji naredi stalno zdravilo, iz katerega se rodi pravi „lapis philosophorum“ ter se more in tudi mora roditi!“

Ko se je mislilo, da se to doseže po trudapolnem in brezumnem eksperimentiranju in da tudi nebeška moč pripomore, mučili so se s temnimi in pamet zmešajočimi recepti. Vodilne teorije, naslonjene na znane zakone se ne dajo pri iskanju najti iz „materie prime“, in visoko skrivnost — nevrednim izdati — bil je greh in pri temnih, nejasnih naznanilih in popisih celo nemogoče, ker kaj hoče dobri ali hudobni, neumni ali pametni začeti s smešnim receptom: „Priroda prenovlja prirodo, priroda premaga prirodo“. Tako imenovana memfitiška tabela gotovo ni bolj jasna, če uči: Nebo zgoraj, nebo spodaj“.

Imenovanega Bazilija odhodni opomin je vzgled, kako je sebe in druge mučil z nerazumljivimi procesi:

„To Vam povem resnično, išči materijo v kovinskem bitju, naredi iz tega merkurijski, potem naj vre z merkurijskim žveplo, ta naj zopet vre z lastnim žveplom in s soljo, postavi sedaj vse v red in zveži po svoji teži, potem postane iz prejšnjega nekaj, kar združi s trajajočo toploto, potem povekšaj to še enkrat v tretje po naukih mojih zadnjih ključev in dobil si ter imaš zaželjeno.“

Komu ne pride tu na misel zagovor stare coprnice v Faustu? Jednako nerazumljive so sestave, ki se priporočajo v rabo adeptu. Tu je govor v prvotnem zlatu, prvotnem ognju, o vkoreninjeni mokroti, o balzamu prirode, o solncu, chambrinu, azothu, kadmični zemlji, beli ženski, saracenskem psu, zelenem levu, rdečem volku. — Mnogopriporočani merkur je po sedanjem razlaganji — kisl, presunljivi špirit, — s katerim se pridobi hrana, čut, premikanje, moč, barva in podaljšanje življenja. Rekli so tedaj: „Žveplo je debeli, sladki, oljnati balzam, kateri daje živim prirodno toploto; ono je sredstvo vse rasti in spremembe ter ima moč — pomiriti in nasprotno vezati“.

Ti poskusi morajo nam pač vzbujati misel, da je morala organizacija možgan teh mož biti prav posebna.